

2. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС. ФІНАНСОВЕ ПРАВО. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

DOI: 10.35774/app2025.04.014
УДК 347.965:342.9

Іван Войташек,
завідувач Богородчанської державної
нотаріальної контори
Івано-Франківської області
ORCID <https://orcid.org/0009-0006-4022-5476>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОБМЕЖЕННЯ ТА СПРОЩЕННЯ НОТАРІАЛЬНИХ ПРОЦЕДУР В УМОВАХ ВІЙНИ

Воєнні дії в Україні спричинили необхідність адаптації нотаріальної діяльності до надзвичайних умов, що зумовило появу нових адміністративно-правових підходів до регулювання процедур посвідчення документів, вчинення нотаріальних дій, а також забезпечення прав громадян у ситуаціях обмеженого доступу до правових послуг.

У представлений роботі здійснено аналіз нормативно-правової бази, що регулює діяльність нотаріату під час воєнного стану, розглянуто особливості впровадження спрощених процедур, тимчасових обмежень і цифрових механізмів підтвердження правових дій. Окрему увагу приділено проблемі правової визначеності, захисту прав власності, документального підтвердження угод, а також адміністративно-правовим засобам забезпечення стабільності нотаріальної системи в умовах збройного конфлікту. Дослідження спрямоване на виявлення ефективних моделей правового регулювання, які дозволяють поєднати безперервність надання нотаріальних послуг із дотриманням безпеки та правової законності в умовах війни.

Автором узагальнюється, що адміністративно-правові засади обмеження та спрощення нотаріальних процедур в умовах війни відіграють суттєву роль у забезпеченні безперервності правового обігу та захисту прав громадян. У період збройного конфлікту доступ до нотаріальних послуг може бути ускладнений через обмеження пересування, знищення інфраструктури або неможливість фізичного відвідування нотаріальних установ. Впровадження спрощених процедур дозволяє громадянам своєчасно оформлювати правочини, довіреності, спадкові документи та інші юридично значущі акти, що забезпечує стабільність цивільного обігу та мінімізує ризики порушення майнових і немайнових прав.

Ключові слова: адміністративне право, воєнний стан, нотаріальні процедури, правове регулювання, обмеження, спрощення, державне управління, правова адаптація, нотаріальні дії, система нотаріату.

Voitashek I.

Administrative and legal principles of restriction and simplification of notarial procedures under conditions of war

The military actions in Ukraine have necessitated the adaptation of notarial activity to extraordinary conditions, leading to the emergence of new administrative and legal approaches to regulating document authentication procedures, the performance of notarial acts, and the protection of citizens' rights in situations with limited access to legal services.

This paper analyzes the regulatory framework governing notarial activities during martial law, examines the specific features of implementing simplified procedures, temporary restrictions, and digital mechanisms for confirming legal actions. Particular attention is paid to the issues of legal certainty, protection of property rights, documentary confirmation of transactions, as well as administrative and legal means of ensuring the stability of the notarial system in conditions of armed conflict. The research aims to identify effective models of legal regulation that enable the continuity of notarial services while ensuring security and legal compliance during wartime.

The author concludes that the administrative and legal foundations for restricting and simplifying notarial procedures in wartime play a crucial role in ensuring the continuity of legal circulation and the protection of citizens' rights. During an armed conflict, access to notarial services may be complicated by restrictions on movement, destruction of infrastructure, or the inability to physically visit notarial offices. The introduction of simplified procedures allows citizens to timely formalize transactions, powers of attorney, inheritance documents, and other legally significant acts, which ensures the stability of civil circulation and minimizes the risk of violations of property and non-property rights. The simplification of procedures does not diminish the level of legality but is aimed at optimizing administrative requirements and creating conditions for the prompt execution of documents.

Keywords: administrative law, martial law, notarial procedures, legal regulation, restrictions, simplification, public administration, legal adaptation, notarial acts, notarial system.

Постановка проблеми. Адміністративно-правові засади обмеження та спрощення нотаріальних процедур в умовах війни формуються під впливом надзвичайних обставин, що змінюють звичний порядок функціонування правової системи та діяльності органів публічної влади. У період воєнного стану виникає потреба забезпечення безперервного доступу громадян до нотаріальних послуг, збереження правової визначеності правочинів і документів, а також гарантування захисту прав власності, спадкування та довіреностей. З огляду на обмеження пересування, ризики для життя працівників нотаріату й недоступність частини реєстрів, держава запроваджує спрощені адміністративно-правові процедури, що дозволяють дистанційне посвідчення документів, використання електронного цифрового підпису, електронних реєстрів і цифрових сервісів. Такий підхід забезпечує адаптивність системи до умов збройного конфлікту, зменшує бюрократичне навантаження та сприяє збереженню стабільності цивільного обігу. Водночас виникає потреба у збереженні контролю за достовірністю даних і запобіганні зловживанням під час спрощених процедур, що вимагає удосконалення адміністративного нагляду, підвищення прозорості електронних механізмів і посилення відповідальності за порушення нотаріальних норм.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Адміністративно-правові засади функціонування нотаріату в умовах війни є предметом активного наукового дослідження, що спрямоване на визначення ефективних моделей правового регулювання та адаптації процедур до надзвичайних умов. Так, У. Антонюк У. досліджував правові механізми функціонування нотаріату під час воєнного стану та питання адаптації процедур до надзвичайних умов, звертаючи увагу на баланс між правовою визначеністю і доступністю нотаріальних послуг [1]. Резворович К. та Краснікова К. [15] аналізували організаційні аспекти роботи нотаріату в період військового стану, приділяючи увагу спрощеним адміністративним процедурам і забезпеченню безперервності надання послуг громадянам у кризових обставинах. Кракан Р. О. [9] розглядав специфіку здійснення нотаріальних дій у воєнних умовах, зокрема використання електронних сервісів, цифрових підписів та дистанційного оформлення документів, а також питання захисту прав власності і спадкування в умовах обмеженого доступу до реєстрів. Тимошук О. Г. [17] досліджував захист прав і свобод громадян через діяльність нотаріату, зосереджуючись на ролі спрощених процедур і тимчасових адміністративних рішень у забезпеченні правової безпеки населення під час війни. Письменний О. [11] розглядав сучасні проблеми функціонування інституту нотаріату в умовах воєнного стану, аналізуючи як нормативно-правові, так і практичні аспекти спрощення та обмеження процедур для збереження стабільності цивільного обігу. Загальний аналіз наукових праць засвідчує, що сучасна література зосереджена на пошуку ефективних адміністративно-правових моделей, які поєднують безпеку, законність та доступність нотаріальних послуг у кризових умовах, забезпечуючи адаптацію правової системи до воєнних реалій та захист прав громадян.

Мета статті є дослідження адміністративно-правових засад обмеження та спрощення нотаріальних процедур в умовах війни, аналіз нормативно-правової бази та практичних механізмів, які забезпечують безперервність нотаріальної діяльності, захист прав громадян і законність правочинів у надзвичайних обставинах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нотаріальна діяльність виступає одним із центральних елементів правової системи, забезпечуючи легітимність та юридичну силу різноманітних правочинів, угод та документів. Вона виконує функцію гаранта законності і безпеки цивільного обігу, сприяє захисту майнових та немайнових прав громадян, а також забезпечує підтвердження юридично значущих фактів у суспільних відносинах. Сфера нотаріальної діяльності охоплює широкий спектр дій, включаючи посвідчення договорів, довіреностей, угод про спадщину, оформлення заповітів та інших документів, що потребують правового підтвердження. «Значення нотаріату полягає не лише у фіксації фактів, але й у попередженні правових спорів, захисті інтересів сторін та запобіганні шахрайським діям у цивільному обігу» [16].

Функціонування нотаріальної системи базується на нормативно-правових актах, які визначають повноваження нотаріусів, їх відповідальність та процедури здійснення нотаріальних дій. Основними нормативно-правовими актами, що регулюють нотаріальну діяльність в Україні, є Цивільний кодекс України [18], Цивільний процесуальний кодекс України [19], Закон України «Про нотаріат» [14], Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» [12], Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» [13], а також підзаконні акти Міністерства юстиції України, що визначають порядок ведення нотаріальної практики, ліцензування нотаріусів, ведення державних реєстрів та контроль за дотриманням законодавства у сфері нотаріату. Діяльність нотаріусів регламентується також положеннями щодо адміністративного нагляду, правил ведення електронних реєстрів і обліку документів, що забезпечує єдність практики і правову визначеність у сфері посвідчення правочинів. Нотаріуси виконують роль незалежних посередників у правових відносинах, а їх дії мають силу офіційного свідчення, що визнається державою. Здатність нотаріату забезпечувати достовірність документів сприяє стабільності цивільного обігу, мінімізує ризики порушень та гарантує виконання правових норм у суспільних відносинах.

Розвиток цифрових технологій та електронного урядування істотно вплинув на організацію нотаріальної діяльності. Використання електронних підписів, онлайн-сервісів і електронних реєстрів дозволяє здійснювати нотаріальні дії дистанційно, забезпечуючи оперативність і доступність послуг для громадян незалежно від їх місця перебування. Цифровізація процесів сприяє підвищенню прозорості нотаріальної діяльності, скорочує бюрократичні витрати часу та знижує ризики підробки документів. Водночас використання електронних платформ вимагає від нотаріусів дотримання високих стандартів безпеки даних та контролю за правомірністю проведених дій.

Нотаріальна діяльність виконує також захисну функцію, особливо у випадках оформлення спадщини, договорів купівлі-продажу майна, довіреностей на представництво та інших юридичних дій, що мають наслідки для правового статусу громадян і організацій. Правильне посвідчення документів забезпечує юридичну визначеність угод і зменшує ймовірність виникнення суперечок, а також сприяє забезпеченню правового порядку в суспільстві. Адміністративний контроль за нотаріальною діяльністю передбачає перевірку відповідності процедур законодавству, контроль за веденням реєстрів та звітності, а також запобігання порушенням прав учасників правочинів [8]. Система контролю забезпечує баланс між оперативністю нотаріальних дій та їхньою законністю, підтримуючи довіру до інституту нотаріату.

Особливе значення нотаріальна діяльність набуває в умовах надзвичайних обставин, зокрема під час воєнного стану чи кризових ситуацій. В умовах обмеженого доступу до нотаріальних установ виникає потреба в адаптації процедур, запровадженні спрощених механізмів посвідчення документів і використанні електронних платформ для дистанційного виконання нотаріальних дій. Спрощені процедури забезпечують оперативність здійснення угод, довіреностей і спадкових документів, дозволяючи громадянам реалізувати свої права без фізичної присутності у нотаріальних установах, а також мінімізують ризики, пов'язані з порушенням безпеки або втручанням у процеси цивільного обігу.

Дослідження нотаріальної діяльності показує, що ефективність інституту залежить від взаємодії нормативно-правової бази, технологічних інновацій та адміністративного контролю. Використання електронних реєстрів, цифрових підписів і онлайн-платформ поєднує оперативність і безпеку нотаріальних дій з дотриманням законності, дозволяючи громадянам отримувати повний спектр правових послуг навіть у складних умовах [2]. Одночасно система нотаріату забезпечує стабільність цивільного обігу, захист прав

власності, документальне підтвердження угод та спадкових прав, що є запорукою правової визначеності та збереження довіри до правової системи в цілому.

У контексті сучасного розвитку суспільства та впровадження цифрових технологій нотаріальна діяльність виконує роль своєрідного мосту між громадянами, державними органами та правовою системою, забезпечуючи легітимність угод і документів, зменшуючи ризики правопорушень та сприяючи ефективному функціонуванню цивільного обігу. Підтримка та вдосконалення механізмів нотаріальної діяльності, розвиток електронних сервісів, удосконалення контролю та підвищення професійної компетентності нотаріусів формують основу для надійної правової системи, здатної забезпечувати правопорядок, захист прав і стабільність суспільних відносин у будь-яких умовах.

Адміністративно-правове регулювання нотаріальної діяльності в умовах воєнного стану становить складну систему норм і механізмів, спрямованих на забезпечення безперервності функціонування правових процесів та захисту прав громадян у надзвичайних умовах. Проблематика організації нотаріальної діяльності в період військових дій пов'язана з необхідністю поєднання оперативності надання послуг, забезпечення правової визначеності документів та дотримання законності у правочинах. Законодавство України передбачає адаптацію нотаріальних процедур до особливих умов воєнного стану, що передбачає «як обмеження окремих формальностей, так і запровадження спрощених механізмів посвідчення документів, підтвердження правочинів та здійснення нотаріальних дій» [7]. У своєму дослідженні Красногор О. деталізовано демонструє адміністративно-правові засади обмеження та спрощення нотаріальних процедур в умовах війни [10]. Ми таке розуміння вченого цілком підтримуємо, вважаючи його достатньо цілісним та обґрунтованим.

Під час воєнного стану нотаріальна діяльність зазнає трансформації через обмеження доступу громадян до нотаріальних установ, ризики для життя працівників системи та необхідність збереження безпеки під час правочинів. Система правового регулювання створює умови для дистанційного виконання нотаріальних функцій, використання електронних цифрових підписів, електронних реєстрів та онлайн-платформ, що дозволяє громадянам отримувати нотаріальні послуги без фізичної присутності. Електронізація процесів забезпечує не лише доступність правових дій, а й підвищує прозорість їх виконання, зменшує ризик втрати або підробки документів, а також сприяє збереженню стабільності цивільного обігу у кризових умовах.

Обмеження нотаріальних процедур передбачають тимчасове зменшення обсягу формальних перевірок, спрощення процедур посвідчення угод, а також передання частини повноважень нотаріусів уповноваженим органам державної влади або військовим адміністраціям. Такі заходи дозволяють забезпечити законність нотаріальних дій у тих регіонах, де через бойові дії або інші надзвичайні обставини неможливе здійснення повноцінних процедур. При цьому адміністративно-правове регулювання зберігає механізми контролю за достовірністю інформації, відповідальність за порушення нотаріальних норм та взаємодію між органами юстиції, органами місцевого самоврядування та суб'єктами нотаріальної діяльності.

Аналіз практики нотаріальної діяльності у воєнний період свідчить, що спрощені процедури забезпечують оперативність оформлення спадщини, довіреностей, договорів купівлі-продажу та інших правочинів, що мають значення для життєдіяльності громадян і підприємств. Одночасно спостерігається зростання ролі цифрових технологій, які забезпечують підтвердження дій нотаріуса та підвищують рівень правової безпеки у віддаленому доступі [3]. Використання електронних підписів і онлайн-сервісів дозволяє вести реєстри, здійснювати перевірку правочинів та контролювати дотримання правових норм у реальному часі, що сприяє захисту майнових і немайнових прав громадян.

Впровадження адміністративно-правових механізмів спрощення нотаріальних процедур не позбавлене ризиків. Спрощені дії можуть створювати загрози для достовірності інформації, зловживань у правовому обігу та порушення принципу рівності учасників цивільних відносин. У зв'язку з цим система державного контролю за нотаріальною діяльністю в умовах війни передбачає посилений нагляд, підвищення відповідальності за правопорушення, а також удосконалення електронних механізмів перевірки інформації та взаємодії з іншими державними органами. Регулювання має бути гнучким, здатним реагувати на зміни оперативної ситуації, зберігаючи при цьому законність, прозорість і безпеку нотаріальних процедур.

Особлива увага приділяється забезпеченню захисту прав громадян, які опинилися у складних життєвих обставинах через воєнні дії. Нотаріальні дії мають підтримувати ефективний захист прав власності, забезпечувати спадкування, підтверджувати угоди та інші юридично значущі документи навіть у районах тимчасової недоступності нотаріальних установ. Спрощення процедур дозволяє мінімізувати негативні наслідки обмежень, пов'язаних з пересуванням, блокуванням територій або загрозою життю громадян і

нотаріусів. Водночас правове регулювання забезпечує баланс між доступністю послуг та контролем за їх законністю, що є запорукою збереження довіри до нотаріальної системи та державних інститутів у цілому.

Аналіз наукових досліджень свідчить, що адаптація нотаріальних процедур до умов війни включає комплекс адміністративно-правових рішень, спрямованих на цифровізацію, дистанційне виконання нотаріальних дій, запровадження спрощених форм перевірки і тимчасових обмежень. Практичне застосування таких механізмів дозволяє забезпечити безперервність цивільного обігу, зберегти стабільність правового середовища та гарантувати реалізацію прав і свобод громадян навіть у кризових обставинах. Удосконалення адміністративного нагляду, використання електронних платформ і цифрових сервісів, підвищення прозорості і відповідальності за нотаріальні дії створюють умови для ефективного функціонування правової системи в умовах воєнного стану.

Адаптація нотаріальних процедур до умов війни передбачає розвиток спрощених форм посвідчення угод, договорів, довіреностей і спадкових документів. Спрощення процедур не означає зниження стандартів законності, а передбачає оптимізацію формальних вимог, що дозволяє громадянам отримувати послуги навіть у зонах обмеженого доступу або під час евакуації. Використання дистанційних сервісів, електронних підписів та онлайн-платформ створює умови для оперативного та безпечного оформлення документів, підвищує прозорість нотаріальної діяльності та мінімізує ризик шахрайських дій [20]. Як вказує Джуга М. В. «Ефективне використання цифрових технологій дозволяє вести електронні реєстри правочинів, контролювати достовірність документів та взаємодіяти з іншими державними органами у режимі реального часу, забезпечуючи захист прав громадян і стабільність цивільного обігу» [5].

Удосконалення адміністративно-правових засад нотаріальної діяльності передбачає створення механізмів тимчасового делегування повноважень уповноваженим органам або військовим адміністраціям у тих регіонах, де через бойові дії або надзвичайні обставини здійснення нотаріальних процедур у звичайному режимі неможливе. Такі рішення дозволяють забезпечити законність правочинів, підтримати правову визначеність і запобігти негативним наслідкам порушень цивільного обігу. При цьому державний контроль за нотаріальною діяльністю повинен охоплювати моніторинг виконання процедур, перевірку електронних реєстрів, звітність нотаріусів та забезпечення дотримання правил безпеки при дистанційній діяльності.

Важливим аспектом вдосконалення є підвищення рівня професійної підготовки нотаріусів, їх компетентності у сфері цифрових технологій і знання законодавчих новел, що регулюють діяльність у надзвичайних умовах. Організація навчальних програм, семінарів та дистанційних курсів сприяє швидкому впровадженню нових процедур, розумінню юридичних ризиків та забезпеченню ефективного надання послуг навіть у складних умовах. Професійна компетентність нотаріусів забезпечує не лише дотримання законності, але й підвищує рівень довіри громадян до нотаріальної системи та державних інститутів загалом [6].

Оптимізація процесів нотаріальної діяльності передбачає також розробку інтегрованих електронних платформ, що об'єднують функції реєстрації правочинів, засвідчення документів, перевірки інформації та комунікації з державними органами. Впровадження таких платформ забезпечує оперативність і безпеку нотаріальних дій, дозволяє здійснювати моніторинг та контроль у режимі реального часу, а також зменшує ризик втрати або фальсифікації документів. Цифровізація нотаріату створює умови для забезпечення безперервності цивільного обігу, незалежно від обмежень, що виникають унаслідок воєнних дій.

Удосконалення адміністративно-правових засад включає системний перегляд нормативно-правових актів, що регулюють нотаріальну діяльність, із метою запровадження адаптивних норм, здатних реагувати на надзвичайні обставини. Законодавчі зміни повинні передбачати тимчасові механізми спрощення процедур, делегування повноважень, електронне посвідчення документів та підвищений рівень контролю за достовірністю правочинів. Такий підхід дозволяє зберегти баланс між оперативністю надання нотаріальних послуг і забезпеченням законності, що є критично важливим для підтримки правового порядку, стабільності економічних і соціальних відносин та захисту прав громадян.

Забезпечення захисту майнових і немайнових прав громадян передбачає впровадження спеціальних процедур для оформлення спадщини, довіреностей і купівлі-продажу майна, що відповідають умовам воєнного стану. Нотаріальні дії повинні гарантувати достовірність інформації та правову визначеність документів, мінімізувати ризики порушень та забезпечувати ефективне функціонування цивільного обігу. Адміністративні механізми контролю та цифрові сервіси дозволяють запобігти шахрайству, зловживанням та правопорушенням у сфері нотаріальної діяльності, підтримуючи законність та прозорість у всіх регіонах країни.

Вдосконалення нотаріальної діяльності в умовах війни потребує комплексного підходу, який поєднує цифровізацію, спрощені процедури, делегування повноважень та ефективний адміністративний

контроль. Така система дозволяє забезпечити безперервність надання нотаріальних послуг, захист прав громадян, правову визначеність документів та стабільність цивільного обігу навіть у складних умовах [4]. Постійне оновлення нормативної бази, підвищення професійної компетентності нотаріусів та інтеграція сучасних технологій створюють умови для ефективного функціонування нотаріальної системи, здатної забезпечувати правопорядок, безпеку і захист інтересів громадян під час воєнних дій.

Реалізація шляхів вдосконалення адміністративно-правових засад нотаріальної діяльності дозволяє не лише підвищити оперативність і доступність нотаріальних послуг, а й зміцнити довіру громадян до державних інститутів, зберегти стабільність економічного та соціального середовища, а також забезпечити правову визначеність цивільного обігу. Інтеграція цифрових платформ, адаптація процедур до надзвичайних обставин та удосконалення системи адміністративного контролю формують основу для стійкої, безпечної та ефективної нотаріальної діяльності в умовах війни, що здатна забезпечити захист прав громадян і стабільність суспільних відносин у будь-яких умовах.

Адміністративно-правові засади обмеження та спрощення нотаріальних процедур у період війни відображають необхідність адаптації правової системи до надзвичайних обставин, забезпечення безперервності надання нотаріальних послуг, захисту прав громадян і майнових інтересів, а також збереження довіри до державних інститутів. Поєднання цифрових технологій, спрощених процедур і системи контролю дозволяє збалансувати оперативність і законність нотаріальних дій, зменшити ризики порушень та забезпечити ефективне адміністрування нотаріальної діяльності в умовах воєнного конфлікту. Адміністративно-правове регулювання нотаріальної діяльності у воєнний період спрямоване на створення стабільного, безпечного і правомірного середовища для реалізації громадянських і майнових прав та підтримку функціонування цивільного обігу в умовах обмежених ресурсів і підвищеної соціальної напруги.

Висновки. Адміністративно-правові засади обмеження та спрощення нотаріальних процедур в умовах війни відіграють суттєву роль у забезпеченні безперервності правового обігу та захисту прав громадян. У період збройного конфлікту доступ до нотаріальних послуг може бути ускладнений через обмеження пересування, знищення інфраструктури або неможливість фізичного відвідування нотаріальних установ. Впровадження спрощених процедур дозволяє громадянам своєчасно оформлювати правочини, довіреності, спадкові документи та інші юридично значущі акти, що забезпечує стабільність цивільного обігу та мінімізує ризики порушення майнових і немайнових прав. Спрощення процедур не зменшує рівень законності, а спрямоване на оптимізацію адміністративних вимог і створення умов для оперативного оформлення документів.

В умовах воєнного стану адміністративно-правові механізми забезпечують легітимність дій нотаріуса, контроль за дотриманням законодавства та прав громадян. Вони дозволяють делегувати повноваження у регіонах, де через бойові дії або інші надзвичайні обставини здійснення нотаріальних процедур у звичайному режимі неможливе. Законодавча база, що регулює нотаріальну діяльність, включає Цивільний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс, Закон України «Про нотаріат», Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» та підзаконні акти Міністерства юстиції. Використання електронних платформ, дистанційного засвідчення документів і електронних підписів забезпечує доступність послуг навіть у складних умовах, підвищує прозорість нотаріальної діяльності та запобігає зловживанням.

Захисна функція нотаріату в умовах війни набуває особливої ваги, оскільки нотаріальні дії підтверджують права власності, забезпечують документальне оформлення угод і спадкових прав, запобігають суперечкам та захищають інтереси громадян. Ефективне поєднання адміністративного контролю та цифрових сервісів гарантує законність процедур, своєчасність надання послуг і стабільність цивільного обігу. Професійна компетентність нотаріусів у сфері цифрових технологій та правових змін, що вводяться у період воєнного стану, забезпечує високий рівень безпеки та достовірності нотаріальних дій.

Впровадження адміністративно-правових засад обмеження та спрощення нотаріальних процедур дозволяє зберегти правову визначеність, підтримати економічну та соціальну стабільність, гарантувати захист прав громадян у складних умовах. Воно створює умови для безперервного функціонування нотаріальної системи, забезпечення доступу до правосуддя та дотримання принципів законності. Цифровізація нотаріальних процедур, спрощення формальних вимог, делегування повноважень і ефективний адміністративний контроль формують систему, здатну реагувати на надзвичайні обставини, підтримувати довіру громадян до державних інститутів та забезпечувати правопорядок навіть під час воєнних дій. Відповідно, важливість адміністративно-правових засад обмеження та спрощення нотаріальних процедур в умовах війни полягає у забезпеченні безперервності правового обігу, захисті прав та інтересів громадян, підтриманні стабільності суспільних відносин і легітимності нотаріальних дій. Засади дозволяють адаптувати нотарі-

альну діяльність до надзвичайних умов, поєднати оперативність та законність, а також створити ефективні механізми для збереження правової визначеності, доступу до правосуддя і захисту громадянських інтересів у складних умовах збройного конфлікту.

Список використаних джерел

1. Антонюк У. Правові засади нотаріальної діяльності в Україні в умовах війни. *Theoretical and Empirical Scientific Research: Concept and Trends*. 2025. С.136-137. URL: https://www.researchgate.net/publication/390951600_PRAVOVI_ZASADI_NOTARIALNOI_DIALNOSTI_V_UKRAINI_V_UMOVAN_VIJNI (дата звернення: 19.09.2025)
2. Баранкова В.В. Нотаріус як суб'єкт нотаріального процесу. *Науковий вісник УжНУ.3 Серія «Право»*. Випуск 76 (1). 2023. С. 127–134. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.76.1.19> (дата звернення: 19.09.2025)
3. Вдовічена Л. Вплив релокації на правовий режим переміщення документів нотаріального діловодства в умовах воєнного стану. *Закарпатські правові читання. Релокація в умовах екстраординарних правових режимів: матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ужгород, 25–26 квітня 2025 р.* Львів – Торунь: Liha-Pres, 2025. С. 57–60. URL: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/book/380> (дата звернення: 19.09.2025)
4. Вдовічена Л.І., Павлюк А.Ю. Адаптація нотаріальної діяльності до умов воєнного стану: нормативний аспект. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2025. Випуск № 03. С.57-62. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/06/10-1.pdf> (дата звернення: 21.09.2025)
5. Джуга М. В. Нотаріальна дія як об'єкт оскарження до суду за правилами цивільного процесу. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2023. № 4. С. 26–31. URL: <https://doi.org/10.32782/39221514> (дата звернення: 19.09.2025)
6. Діденко Л.В. Нотаріальний процес як один із видів юридичного процесу. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2023. Випуск 79. С. 187–191. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.79.1> (дата звернення: 12.09.2025)
7. Долинська М. До питання діяльності квазінотаріальних органів України під час воєнного стану в Україні. *Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні: матеріали VII Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Львів, 08 грудня 2023 р.)*. Львів: 2023. С. 259–264. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/6862> (дата звернення: 19.09.2025)
8. Коротюк О. Конституційно-правовий статус нотаріуса: порівняльно-правове дослідження. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 4 С. 66–72. URL: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2022-4-66-72> (дата звернення: 14.09.2025)
9. Кракан Р. О. Нотаріальні дії в умовах воєнного стану. *Цивільне судочинство та виконавче провадження в умовах воєнного стану: матеріали всеукр. наук.-практ. конф. ім. Ю. С. Червоного*. Одеса: Фенікс. 2022. С.103–106. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/nov/32095/21.pdf> (дата звернення: 19.09.2025)
10. Красногор О. Нотаріат України в умовах воєнного стану: теоретичні питання та практичне застосування. *Інтеграція теорії у практику: проблеми, пошуки, перспективи в умовах євроінтеграційних процесів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 22 листопада 2024 р.): у двох томах*. Чернігів: ПАУ, 2024. С. 327–332. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/search/article?articleId=4515777> (дата звернення: 19.09.2025)
11. Письменний О. Сучасні проблеми інституту нотаріату в умовах воєнного стану. *Публічне право*. 2023. № 1. С. 23–30. URL: <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/49/3.pdf> (дата звернення: 19.09.2025)
12. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV. Редакція від 28.08.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text> (дата звернення: 21.09.2025)
13. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. Редакція від 31.12.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення: 21.09.2025)
14. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII. Редакція від 10.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> (дата звернення: 21.09.2025)
15. Резворович К., Краснікова К. Робота нотаріату під час військового стану. *Діяльність державних органів в умовах воєнного стану: збірник матеріалів Міжнародного науковопрактичного онлайн-*

семинару. Кривий Пір. 2022. С. 362–364 URL: <https://dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/06/zbirnyk-seminaru-29.04.2022.pdf> (дата звернення: 19.08.2025)

16. Строкач І.І. Виконавчий напис нотаріуса як нотаріальна дія та підстави його вчинення. *Часопис Київського університету права*. 2016. № 2. С. 224–229. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2016_2_53 (дата звернення: 19.09.2025)
17. Тимошук О. Г. Захист прав і свобод людини і громадянина через призму діяльності інституту нотаріату в Україні в умовах війни. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 5. С. 195–197. URL: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/12118/1/Zakhyst_prav_i_s.pdf (дата звернення: 21.09.2025)
18. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Редакція від 05.10.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 21.09.2025)
19. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. Редакція від 17.07.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 21.09.2025)
20. Чижигов О.О. Правові аспекти регулювання нотаріальної діяльності в умовах цифрової трансформації. *Академічні візії*. 2024. Випуск 38. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1551> (дата звернення: 19.09.2025)

References

1. Antoniuk, U. (2025). Pravovi zasady notarialnoi diialnosti v Ukraini v umovakh viiny [Legal Foundations of Notarial Activity in Ukraine under Conditions of War]. *Theoretical and Empirical Scientific Research: Concept and Trends*, 136–137. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/390951600_PRAVOVI_ZASADI_NOTARIALNOI_DIALNOSTI_V_UKRAINI_V_UMOVAH_VIINI [in Ukrainian]
2. Barankova, V. V. (2023). Notarius yak subiekt notarialnoho protsesu [The Notary as a Subject of the Notarial Process]. *Naukovyi visnyk UzhNU. Serii Pravo» - Scientific Bulletin of UzhNU. Series II «Law»*, 76 (1), 127–134. doi.org/10.24144/2307-3322.2022.76.1.19 [in Ukrainian]
3. Vdovichen, L. (2025). Vplyv relokatsii na pravovyi rezhym peremishchennia dokumentiv notarialnoho dilovodstva v umovakh voiennoho stanu [The Impact of Relocation on the Legal Regime of Transferring Notarial Recordkeeping Documents under Martial Law]. *Zakarpatski pravovi chytannia. Relokatsiia v umovakh ekstraordynarnykh pravovykh rezhymiv - Relocation under Extraordinary Legal Regimes: materials of the XVII International Scientific and Practical Conference, Uzhhorod, April 25–26, 2025*. Lviv–Torun: Liha-Pres, 2025. Pp. 57–60. Retrieved from <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/book/380> [in Ukrainian]
4. Vdovichen, L. I., Pavliuk, A. Yu. (2025). Adaptatsiia notarialnoi diialnosti do umov voiennoho stanu: normatyvnyi aspekt [Adaptation of Notarial Activity to the Conditions of Martial Law: Normative Aspect]. *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo - Analytical and Comparative Jurisprudence*, 3, 57–62. Retrieved from <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/06/10-1.pdf> [in Ukrainian]
5. Dzhuga, M. V. (2023). Notarialna diia yak obiekt oskartzhennia do sudu za pravlyamy tsyvilnoho protsesu [Notarial Act as an Object of Judicial Appeal under the Rules of Civil Procedure]. *Aktualni problemy vitchyznanoi yurysprudentsii - Actual problems of native jurisprudence*, 4, 26–31. <https://doi.org/10.32782/39221514> [in Ukrainian]
6. Didenko, L. V. (2023). Notarialnyi protses yak odyin iz vydiv yurydychnoho protsesu [The Notarial Process as One of the Types of Legal Process]. *Naukovyi visnyk UzhNU. Serii Pravo» - Scientific Bulletin of UzhNU. Series «Law»*, 79, 187–191. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.79.1> [in Ukrainian]
7. Dolynska, M. (2023). Do pytannia diialnosti kvazinotarialnykh orhaniv Ukrainy pid chas voiennoho stanu v Ukraini [On the Activity of Quasi-Notarial Bodies of Ukraine during Martial Law]. *Teoretyko-prykladni problemy pravovoho rehuliuвання v Ukraini - Theoretical and Legal Problems of Legal Regulation in Ukraine: materials of the VII All-Ukrainian Scientific and Practical Conference (Lviv, December 8, 2023)*. Lviv, 259–264. Retrieved from <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/6862> [in Ukrainian]
8. Korotiuk, O. (2022). Konstytutsiino-pravovyi status notarius: porivnialno-pravove doslidzhennia [The Constitutional and Legal Status of the Notary: A Comparative Legal Study]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav - Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk Internal Affairs University*, 4, 66–72. <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2022-4-66-72> [in Ukrainian]
9. Krakan, R. O. (2022). Notarialni dii v umovakh voiennoho stanu [Notarial Acts under Martial Law]. *Tsyvilne sudochynstvo ta vykonavche provadzhennia v umovakh voiennoho stanu - Activities of State Bodies under Martial Law: materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference named after Yu.S. Chervonyi*.

- Odesa: Feniks, 103–106. Retrieved from <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/nov/32095/21.pdf> [in Ukrainian]
10. Krasnohor, O. (2024). Notariat Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: teoretychni pytannia ta praktychne zastosuvannia [The Notariat of Ukraine under Martial Law: Theoretical Issues and Practical Application]. *Intehratsiia teorii u praktyku: problemy, poshuky, perspektyvy v umovakh yevrointehratsiinykh protsesiv: materials of the International Scientific and Practical Conference (Chernihiv, November 22, 2024)*. Chernihiv: PAU, 327–332. Retrieved from <https://journals.indexcopernicus.com/search/article?articleId=4515777> [in Ukrainian]
 11. Pysmennyi, O. (2023). Suchasni problemy instytutu notariatu v umovakh voiennoho stanu [Current Problems of the Institution of Notariat under Martial Law]. *Publichne pravo - Public law*, 23–30. Retrieved from <https://www.publichne-pravo.com.ua/files/49/3.pdf> [in Ukrainian]
 12. *Pro derzhavnu reiestratsiiu rechovykh prav na nerukhome maino ta yikh obtiazhen [On State Registration of Proprietary Rights to Immovable Property and Their Encumbrances]*: Law of Ukraine of 01.07.2004 No. 1952-IV. Version of 28.08.2025. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text> [in Ukrainian]
 13. *Pro elektronni dokumenty ta elektronnyi dokumentoobih [On Electronic Documents and Electronic Document Flow]*: Law of Ukraine of 22.05.2003 No. 851-IV. Version of 31.12.2023. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> [in Ukrainian]
 14. *Pro notariat [On the Notariat]*: Law of Ukraine of 02.09.1993 No. 3425-XII. Version of 10.01.2025. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> [in Ukrainian]
 15. Rezvorovych, K. & Krasnikova, K. (2022). Robota notariatu pid chas viiskovoho stanu [Operation of the Notariat during Martial Law]. *Diialnist derzhavnykh orhaniv v umovakh voiennoho stanu: collection of materials of the International Scientific and Practical Online Seminar*. Kryvyi Rih, 362–364. Retrieved from <https://dnuvs.in.ua/wp-content/uploads/2022/06/zbirnyk-seminaru-29.04.2022.pdf> [in Ukrainian]
 16. Stokach, I. I. (2016). Vykonavchyi napys notariusia yak notarialna diia ta pidstavy yoho vchynennia [The Notarial Executive Inscription as a Notarial Act and the Grounds for Its Execution]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava - Journal of Kyiv University of Law*, 2, 224–229. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2016_2_53 [in Ukrainian]
 17. Tymoshchuk, O. H. (2024). Zakhyst prav i svobod liudyny i hromadianyna cherez pryzmu diialnosti instytutu notariatu v Ukraini v umovakh viiny [Protection of Human and Civil Rights and Freedoms through the Prism of the Activity of the Notarial Institution in Ukraine under Conditions of War]. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal - Juridical scientific and electronic journal*, 5, 195–197. Retrieved from https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/12118/1/Zakhyst_prav_i_s.pdf [in Ukrainian]
 18. *Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [Civil Code of Ukraine]*: Law of Ukraine of 16.01.2003 No. 435-IV. Version of 05.10.2025. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian]
 19. *Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Civil Procedural Code of Ukraine]*: Law of Ukraine of 18.03.2004 No. 1618-IV. Version of 17.07.2025. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> [in Ukrainian]
 20. Chyzhykov, O. O. (2024). Pravovi aspekty rehuliuвання notarialnoi diialnosti v umovakh tsyfrovoy transformatsii [Legal Aspects of Regulating Notarial Activity under Conditions of Digital Transformation]. *Akademichni vizii - Academic Visions*, 38. Retrieved from <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1551> [in Ukrainian]

Стаття надійшла 27.09.2025

Стаття прийнята до друку 25.10.2025